

Leer eerst eens schrijven

Paul Sebes

De lockdown doet schrijven: uitgevers worden bestookt met manuscripten. Niets nieuws onder de zon, weet literair agent Paul Sebes. Maar zorg misschien dat het op iets trekt.

De vooraanstaande Franse uitgeverij Gallimard kondigde een stop aan op het inzenden van ongevraagde manuscripten door nieuwe auteurs. Als gevolg van de pandemie zitten we allemaal thuis, is de uitleg, en zijn we op zoek gegaan naar nieuwe hobby's. Schrijven is er een van. En wie schrijft wil uitgegeven worden, zo veel is duidelijk.

De manuscriptenstop van Gallimard werd 'wereldnieuws', maar in feite is het dat niet. Uitgevers en literair agenten in de hele wereld werden en worden dagelijks bedolven onder de manuscripten; het aantal inzendingen een halt toe roepen is dan ook veeleer regel dan uitzondering. Bij veel Amerikaanse en Britse agentschappen staat op de website te lezen dat zij geen 'unsolicited manuscripts' wensen te ontvangen en ook ons agentschap laat minstens een of twee keer per jaar weten gedurende enkele weken of maanden de deuren voor ongevraagde manuscripten te sluiten, en dit al twintig jaar lang.

Wij kregen vóór Covid al rond de duizend ongevraagde manuscripten per jaar toegezonden met de vraag of we ze wilden lezen en een uitgever wilden zoeken. Dat naast de ongeveer zesduizend binnen- en buitenlandse manuscripten van auteurs, agenten en uitgevers die we wel al vertegenwoordigen. Voor een buitenstaander lijkt dat ondoenlijk veel, maar het is behapbaar met een team van veertien ervaren literair agenten die in een oogopslag kunnen zien of iets potentie heeft. Ja, in een oogopslag, want vaak is dat het enige dat we doen: de eerste regels bekijken en pas doorlezen als die goed zijn. Als ze niet goed zijn, wat helaas vrijwel altijd het geval is, lezen we niet verder (sorry mensen). Afgelopen jaar kregen we beduidend meer manuscripten, soms wel een paar per uur, maar dat was voor de pandemie soms ook al zo, doorgaans aan het einde van de zomer- of kerstvakantie. Dat is het gevolg van goede voornemens, ongetwijfeld, en nu is er een factor bijgekomen: te veel tijd.

Eerst lezen

Volgens een oud Chinees gezegde behoort een mens in zijn leven vier dingen te doen: een kind krijgen, een huis bouwen, een boom planten, een boek schrijven. Het zijn de vier elementen die betekenis zouden geven aan het leven. Persoonlijk kan ik nog wel wat andere elementen verzinnen, maar dat terzijde.

Liever had ik gewild dat de bedenker van dat gezegde ook het lezen van minstens duizend boeken zou voorschrijven. Daar begint het immers mee, met lezen, véél lezen. En dat doen mensen minder graag dan schrijven, kennelijk. Een boek schrijven is voor velen een lang gekoesterde wens. Onbegrijpelijk in mijn ogen. Het is tijdrovend, levert weinig tot niets op, je krijgt er doorgaans weinig waardering voor en vooral: het is heel erg moeilijk. Dat is helaas een element dat schrijvers in de dop maar al te vaak over het hoofd zien; de laptop staat toch al op de eettafel, er is tijd genoeg en de meeste mensen hebben ook wel eens iets meegemaakt dat in hun ogen de moeite van het vertellen waard is. Het doet denken aan realitytelevisie, of aan meningen of gedachten spuien op sociale media. Iedereen mag – of nee: móet – alles weten van elkaar en vertellen aan elkaar. Dat is ieders eigen keuze en ook legitiem, want daar zijn voorgenoemde media immers voor. Maar een boek moet voldoen aan andere eisen.

Een boek schrijven is voor velen een lang gekoesterde wens. Onbegrijpelijk in mijn ogen. Het is tijdrovend, levert weinig tot niets op, je krijgt er doorgaans weinig waardering voor en vooral: het is heel erg moeilijk

Om te beginnen is een lange aanloop nodig: veel (goede) boeken lezen, boeken over schrijven lezen (Joan Didion, Stephen King, Umberto Eco), nadenken over structuur, stijl, spanningsopbouw, plot, perspectief, personages, tempo, variatie... Het is geen kwestie van zomaar te gaan zitten en woord na woord uit te tikken in de veronderstelling dat een paar zinnen een alinea worden, een paar alinea's een bladzijde, een paar bladzijden een hoofdstuk en een paar hoofdstukken een boek.

Een boek vereist innerlijke noodzaak, urgentie. De schrijver kán niet anders dan het boek schrijven. Vooral echter is een boek een ingewikkelde constructie die serieuze voorbereiding vereist: je moet een schema maken, tijdlijnen uitwerken, personages beschrijven en leren kennen, materiaalbehandeling toepassen, een verteltoon vinden. Schrijven is schrappen, schaven, weggooien, ontevreden zijn met het resultaat, opnieuw beginnen, en nog een keer en nog een keer. Training, kortom. Wie dat niet wil of kan, moet er niet aan beginnen of het beschouwen als een fijne hobby. Zoals ik met regelmaat zeg: iemand die een schildercursus

volgt, klopt ook niet met zijn eerste schilderij aan bij het Museum voor Schone Kunsten maar schildert vaak voor eigen parochie. De weg naar het professioneel bedrijven van de kunsten is bepaald geen sinecure.

BV's

Laten we ook het laatste traject niet vergeten: de weg van manuscript naar boek.

Een literair agent en of een uitgever vinden is een hels karwei, met doorgaans veel afwijzingen en teleurstellingen. Uitgevers zitten bepaald niet meer te springen om debutanten en richten hun pijlen liever op reeds gevestigde namen of Beroemde Mensen (BV's bij jullie, BN'ers hier in Nederland). Niet omdat de debutanten niet goed genoeg zijn of omdat het leuk is om de schrijverscarrière van goedbedoelende mensen in de kiem te smoren. U moet namelijk begrijpen dat wij niets liever zouden willen dan elke week een pareltje in de slush pile te vinden, een pareltje dat wij eerst in eigen land en later in vele buitenland kunnen slijten, dat prijzen wint en bestsellernoteringen haalt, verfilmd wordt en waar wij ons hele leven de ontdekker van zullen blijven. Maar helaas is het toegestuurde materiaal vaak echt niet goed genoeg en is onze functie van poortbewaker van belang.

Nogmaals: gebruik dus een lockdown vooral om heel veel boeken te lezen en te kijken wat een goede schrijver met taal doet, hoe zij of hij zijn gedachten op papier weet te krijgen. Ga aansluitend heel veel oefenen, een schrijfcursus volgen, een meezeer zoeken. Als, tot slot, uw manuscript heel goed is, kunt u overwegen een uitgever of literair agent te benaderen. En dan bent u natuurlijk van harte welkom.

Paul Sebes is eigenaar en oprichter van Sebes & Bisseling Literary Agency, met vestigingen in Amsterdam en Stockholm.